

[B] **LIEFDESROMAN BIJ WIJZE VAN SPREKEN.
OVER HET NIEUWE BOEK VAN YVES PETRY**

Was zijn succesboek *De maagd Marino* een verkenning van een wel heel bijzondere romance, in de opvolger, *Liefde bij wijze van spreken*, onderzoekt Yves Petry allerlei conventionele liefdesrelaties. Of tenminste toch verhoudingen die op liefde lijken, want het “bij wijze van spreken” uit de titel is cruciaal. Deze roman beschrijft uiteenlopende menselijke betrekkingen en bekijkt hoeveel – maar misschien vooral: hoe weinig – liefde er eigenlijk mee gemeend is. Om die verschillende relationele banden te beschrijven heeft Petry een uitgekende opzet bedacht, waardoor de personages in wisselende constellaties bij elkaar komen: de driehoeksverhouding tussen de schrijver Alex Jespers en Jasper en Kristien Fielinckx, die elkaar kennen sinds hun schooltijd.

Jasper was toen een schutterige jongen die zich helemaal verloor in de grote klassiekers van de literatuur, Kristien eerder een complexloze opgroeiende vrouw, Alex een onopvallende doorsneetiener. Alles verandert wanneer de ouders van Jasper en Kristien omkomen bij een auto-ongeluk. De Jasper van na het ongeval is helemaal iemand anders dan die van daarvoor: hij laat de literatuur voor wat ze is en wordt boswachter (een signaal dat hij vindt dat de natuur het van de cultuur wint); de hooggestemde verwachtingen van de puber maken plaats voor een harde, cynische manier van in de wereld staan. Kristien daarentegen klampt zich vast aan het verleden en de familiebanden – een terugkerend motief is het familieportret van het gezin Fielinckx dat nadrukkelijk bij haar in huis hangt.

Wanneer de personages elkaar tijdens de studie opnieuw tegenkomen, ontwikkelen er zich complexe relaties tussen hen. Broer en zus wonen samen, maar hun karakters blijken onverenigbaar en in die moeilijke verhouding wordt Alex van de ene naar de andere geslingerd: met Jasper deelt hij enkele keren het bed, maar tot een relatie komt het niet. Met Kristien kan Alex dan weer goed praten, wat uiteindelijk leidt tot een wel heel vreemd verzoek: Kristien wil dat hij, zonder met elkaar betrekkingen te hebben, de vader van haar kind wordt.

Alle drie deze relaties lijken van liefde gespeend – Jasper en Kristien zijn wel familie, maar lijken niet van elkaar te houden; Jasper en Alex zijn niet meer dan sekspartners; voor Kristien is Alex gewoon een spermadonor – maar zo eenvoudig en rationeel is het toch niet. Jasper kijkt naar Alex op en heeft het gevoel dat zijn liefde onbeantwoord blijft; Alex op zijn beurt begint zich meer dan Kristien wil te interesseren voor zijn ongeboren kind. De onderlinge verhoudingen worden op die manier zo gespannen dat het tot een dubbele vlucht komt. Jasper verdwijnt naar Duitsland, Alex krijgt een relatie met zijn Nederlandse uitgever en vertrekt naar Amsterdam. Daar lijkt hij genoeg te nemen met de weinig passionele, ja vooral pragmatische relatie met zijn vriend (die hem vooral helpt om van een ongelezen auteur een successchrijver te worden met een boek over Casanova dat vele vrouwelijke lezers verrukt – moeilijk om hier geen steekje naar Arthur Japin in te ontwaren). Niettemin voelt Alex zich ongelukkig en meent hij verraad te plegen aan zichzelf, zowel op literair gebied – hij heeft het gevoel zijn bestseller niet uit innerlijke noodzaak, maar met behulp van een recept geschreven te hebben – als op emotioneel vlak. Zijn relatie stelt hem teleur en het idee dat hij een kind heeft, blijft hem kwellen. Hij wil zijn dochter beter leren kennen en iets voor haar betekenen, maar Kristien verhindert dat. Als zoveel jaren later Jasper opnieuw opduikt, geheel toevallig de dochter van zijn zus en zijn jeugdvriend leert kennen en er zich een band ontwikkelt tussen oom en nicht, gaan de onderlinge verhoudingen opnieuw grondig aan het schuiven.

De vraag is wie wat voor wie betekent in dit net van relaties: ben je als verwekker ook vader? Heb je als ouders van een kind onderling een band? Hoe sterk zijn bloedbanden? Hoe verhouden die zich tot de homoseksuele relatie, die per definitie niet tot bloedbanden kan leiden? En wat is de rol van Jasper in dit hele verhaal – jaloerse minnaar, ersatzvader, verloren zoon? In een dramatische ontkenning sterft Alex' dochter en pleegt Jasper zelfmoord nadat hij eerst een aanslag op Alex heeft gepleegd. Wat rest zijn, zoals in een shakespeareaans drama (niet toevallig bestaat de roman uit vijf bedrijven), een scène vol lijken, een hoop doorgeprikte illusies en een batterij totaal verwrongen menselijke relaties. En de literatuur, want het relaas dat je als lezer te lezen

kreeg, blijkt – oude literaire truc – helemaal aan het einde van het boek het manuscript van de nieuwe roman van Alex. Het is een verhaal waar zijn partner, de uitgever, niet in gelooft, maar dat voor Alex de verwerkelijkheid is van wat hij ware literatuur vindt.

Daarmee heeft Petry een roman geschreven die over de grote gevoelens gaat, vol onwaarschijnlijke toevalligheden zit, en noodgedwongen schematisch blijft omdat hij zoveel verschillende vormen van relaties tegelijk wil onderzoeken. *Liefde bij wijze van spreken* heeft zo wel erg veel weg van een soap, een genre waarmee het boek overigens ook gemeen heeft dat het bijzonder verslavend werkt. Tegelijk is dit echter ook een poëtische roman, en het zijn niet zozeer de verwarrende gevoelens die beschreven worden die zorgen voor een verwarrende leeservaring, wel de onduidelijke inzet van het boek. Voortdurend levert Alex namelijk kritiek op het soort boek dat hijzelf geschreven heeft: de lekker weglezende spannende roman over relaties die gebaseerd is op ware gebeurtenissen. Daartegenover wordt de écht grote literatuur geplaatst – “een vrijplaats waar zelfstandige geesten een bestaansrecht zochten dat ze elders niet konden vinden. Een toevluchtsoord voor wie zich niet thuis voelde in de gemeenschap van het gezonde verstand, het ordinaire conformisme en de goede bedoelingen”, zoals Alex het scherp analyseert. En dat terwijl *Liefde bij wijze van spreken*, net zoals overigens *De maagd Marino*, natuurlijk een spannende aangenaam weglezende roman over relaties is die (minstens deels) gebaseerd is op ware gebeurtenissen... Dat is een soort ironie op metaniveau die de sentimentaliteit van het onderwerp lijkt te moeten tegengaan, maar die de hele onderneming ook op losse schroeven zet. Het maakt dat dit slechts een liefdesroman is bij wijze van spreken, die misschien wel vooral gaat over de mogelijkheid van het schrijven van een liefdesroman.

CARL DE STRYCKER

YVES PETRY, *Liefde bij wijze van spreken*, De Bezige Bij, Amsterdam, 2015, 336 p.,